

Poštnina plačana v gotovini.

Naša Zvezda

**Leto VIII.
1938-39**

030026453

Za ljubitelje liturgije.

Dolgo pričakovani molitvenik z naslovom **Kristus kraljuj**, ki je namenjen v prvi vrsti akademskemu in srednješolskemu dijaštvu, je izšel.

»Novi molitvenik hoče biti troje hkrati: molitvenik, mašna knjiga in pesmarica. S tem naj bi zadostil v glavnem vsem potrebam bogočastnega življenja.« (Iz Uvoda.) — Priporočamo toplo že sedaj.

Ovitek hrani za vse leto!

Uredništvo sporoča: Odziv na povabilo za sodelovanje je bil med dijaki in prijatelji dijaštva tolik, da ni bilo mogoče v prvih številkah objaviti vsega izvrstnega gradiva. Uredništvo se vsem sodelavcem odkrito zahvaljuje in prosi še nadaljnje zvestobe s kratkimi, živahnimi in katoliško jasnimi prispevki, ki naj postanejo duhovna hrana in vodilo sodobni dijaški generaciji.

Vse dopise, kakor tudi rešitve ugank in tekmovanj je nasloviti na uredništvo »Naše Zvezde«, Costova 7, Ljubljana (za dijake); Poljanski nasip 52 (za dijakinje).

Prav posebno uredništvo prosi takojšnje dobrohotne kritike prvih števil. Vse, ki želijo, da bi nam na srednji šoli rasel rod, ki se bori zoper materializem in hiti h Kristusu in Mariji v Cerkvi, toplo prosimo za nasvete, kako naj bi mu »Naša Zvezda« pri tem pomagala.

Uprava sporoča: »Naša Zvezda« bo tudi letos izhajala ločeno za dijake in dijakinje 14-dnevno med šolskim letom, 1. in 15. v mesecu. Cena listu za dijaštvo je Din 8.— na ločene naslove; pod skupnim naslovom Din 7.—; za nedijake je celoletna naročnina enega glasila Din 15.—, obeh pa Din 30.—.

»Našo Zvezdo« izdaja Škofijsko vodstvo DMK v Ljubljani in v Mariboru. Urejuje jo konsorcij, ki ga predstavlja škofijski voditelj dr. Tomaž Klinar. — Uprava je v Ljubljani, Streliška ulica 12/II (Ljudski dom). — Uprava posluje vsak dan od 10. do 12. dopoldne in od 5. do 6. popoldne.

Uprava prosi vse gg. voditelje in poverjenike za list, da ji nemudoma sporočijo končnoveljavno število naročnikov. Naslove je treba točno navesti in naznačiti, kateri del »Naše Zvezde« naročajo. Naročnino za list naj gg. poverjeniki poberejo čim prej, da ne bo ob koncu leta nepotrebnih zaostankov. Za plačevanje se poslužite priloženih položnic.

— Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Čeč).

NAŠA ZVEZDA

LETO VIII.

V LJUBLJANI, 1. NOVEMBRA 1938

ŠTEV. 1-2.

za dijake

Naša Zvezda

O Marija, tvoji smo mornarji,
 k tebi v daljno večnost jadramo;
 da ne pogubijo nas viharji,
 tebi v varstvo se izročamo.
 Morska Zvezda, ti v nebo nas vodi,
 našo pot mladosti razsvetluj,
 po vihnem morju z nami hodi,
 z Jezusom za duše se vojskuj!

Ko si žalostna pod križem stala,
 Jezus te za mater nam je dal,
 za otroke si nas svoje izbrala, —
 tvoj je ves človeški rod postal.
 Od tedaj z besedo sladko — Mati —
 kličemo nesrečni te ljudje;
 dražje je ko zemeljski zakladi
 tvoje nam brezmadežno srce.

Morska Zvezda pot nam razsvetljuje, —
 le pogumno v večnost jadrajmo!
 Naj se le vihar strasti dviguje, —
 Morska Zvezda, v tebe upamo.
 Kadar bomo v tvoj pristan dospeli,
 Bog bo v večni dan spremenil noč,
 hvalnice tedaj ti bomo peli
 za tolažbo, varstvo in pomoč.

G. M.

Kaj smo in kaj hočemo

Marijine kongregacije vzgajajo cvet katoliške Cerkve in oblikujejo po Marijinem vzoru njene izbrane čete, ki naj bodo sposobne, da z navdušenim srcem branijo in širijo kraljestvo Kristusovo na zemlji. Vsak stan naj ima svojo izbrano četo, ki naj sveti z zgledom svojega življenja, ki naj apostolsko vpliva z besedo in dejanjem na svoje okolje. Zato je tudi posebna Marijina kongregacija za dijaštvo.

Dijaška Marijina kongregacija zbira dijake, ki so v svojem srcu zaslišali Gospodov klic: »Pridi in hodi za menoj: postal boš moj učenec in apostol, lovec duš!« Ne zahteva sicer od njih že takoj ob vstopu odličnih dejanj, pač pa odločno voljo, da si bodo resno prizadevali za višje in lepše krščansko življenje, da bodo navdušeni apostoli med svojimi tovariši.

Zato se kongreganist po primerni pripravi posveti Mariji, ker je prav Marija Jezusu najbolj podobna. Marija naj bo kongreganistu vodnica na poti navzgor, do popolnosti, do Jezusa. Zato je Marija odslej njegova Mati in Gospa. Njegovim mislim in željam, besedam in dejanjem, njegovemu življenju in smrti je določena smer: vse po Mariji za Jezusa!

Kongreganist gleda na svet, na vse pojave življenja z Jezusovimi očmi in nosi skoz življenje Jezusovo in Marijino ljubezen do duš, ljubezen, ki venomer razplamteva njegov apostolski žar.

(Iz novega molitvenika dr. Vrečarja: Kristus kralj.)

Veselimo se vsi

Danes, na god Tvojih svetih, je dan veselja. Gospod, v Tvoji Cerkvi! Globoko in vedro veselje je tu, srca Tvojih otrok napolnjuje s hrepenenjem po Tvoji večni blaženosti. Dan velikega veselja je tu, Gospod Jezus! Z vsemi angeli slavimo svoje brate in sestre, ki so končali svojo preizkušnjo in se po trdem delu življenja vrnil, kakor Ti nekdaj, domov »v hišo Očetovo«.

*

Slava Tebi, o Kristus, za njihovo zmago! Vsi so dolžni Tebi zahvalo za svojo večno srečo. Bili so ljudje kakor mi, imeli so svoje napake in slabosti, majavi in krhki so bili. Toda iz vrveža vsakdanjosti so našli pot do Tvojih cerkva, do Tvojega tabernakelja, kjer so verovali, da si Ti pričujoč. Tu so slišali in premislili Tvoje besede, ki jih slišimo tudi mi danes v evangeliju: »Blagor ubogim... krotkim... žalostnim... lačnim in žejnim pravice... Blagor usmiljenim, blagor čistim v srcu... Blagor njim, ki so zaradi pravice preganjani... Veselite in radujte se, zakaj veliko je vaše plačilo v nebesih.«

Ko so bili — zaradi ljubezni do Tebe — prezirani, zasmehovani in mučeni, so se spomnili Tvoje besede, ki jo beremo danes, na njih praznik, pri maši sredi dveh aleluj: »Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in Jaz vas bom poživil.«

Da! Slava in čast Tebi, ljubljene Jezus! Kajti njih zmagoslavje je Tvoje zmagoslavje. Po Tvoji ljubezni in po Tvojem zgledu so ljubili Boga, svojega Očeta, in vse ljudi, svoje brate. Kakor si jih Ti učil, tako so živeli.

Niso se imeli za boljše od Tebe, zato so nosili svoj križ za Teboj. Bili so kakor »drugi Kristusi« in so še zdaj — s Teboj na desnici Boga Očeta v večni slavi in ljubezni.

*

Hvala in slava, zahvala in čast Tebi, Bog, Oče naš! Troedini Bog, ki si usmiljenje samo in ljubezen. Kakor po mnogih ovinkih, po strmih stezah in mimo prepadov si vodil svoje otroke. Vendar so verovali v Tvojo previdnost. Zdaj te gledajo, kakršen si — studenec vse ljubezni in dobrote. Prej so verovali v Tvojo ljubezen, zaupno Te prosili odpuščanja zaradi svojih zmot in zablod, zdaj uživajo ljubezen Tvojega Srca nezastrto. Zdaj je njih duša popolnoma čista in razume Tvojo ljubezen, ki se jim je razodela do kraja —.

*

Da, Gospod, danes je velika radost po vsej Tvoji Cerkvi. Radujemo se, ker smo poklicani, da z vsemi svetimi delimo nebeško srečo in domo Patris — v Očetovi hiši. Čas, ki hitro mine, me ne približuje toliko smrti, kolikor Tvoji blaženi večnosti, moj Bog!

V. M. Vrtovec S. J.

Delopust

Pri fari je ura udarila štirikrat. Zvonovi so se zazibali: zazvonilo je delopust. In za farnimi so zapeli zvonovi in zvončki po vseh podružnicah. Razgibana polja so obstala. Gospodar je vrgel zadnje snope na voz. Kosec je zadel kosišče na ramo, žanjice so obrisale srpe in si otrle pot s čela. Vse se je napotilo s polja proti vasi. Zvonovi so peli pesem delopusta, vozovi so hitreje drdrali, v pesem zvonov je zavriskal fant, pripemale so mu grabljice.

In na domovih? Vse orodje v kraj, po dvorišču šviga metla, mlada pomiva javorovo mizo in klopi v hiši, škafe, od delavnih rok madežaste, čistijo dekle na studencu.

Ko je zazvonilo Zdravo Marijo je že bilo vse kakor v prstanu. Teža dela je zdrknila z ramen, srca so utripala v veselem pričakovanju. Dekleta so odrple z rožami popisane skrinje in izbirale zakmašno obleko. Hlapec je drgnil medeninasto okovje in kolute na komatu in opremi. Jutri popelje gospodinjo na njen rojstni dom. Hoče se postaviti, ko bo vozil skozi vas. Mala dekla je skočila že v mraku k mójškrici in prinesla domov nov ošpeteljček, nabran in zlikan, za vratom na šopóteljčke, da je bil kakor iz cukra in si ga skoraj niso upale dotakniti.

In pri večerji: Že vsi nedeljske volje v občutju, da je nedelja božja in njihova: dan brez trdega dela, brez potu in žuljev. Nihče jim ni pridigal delopusta. Le zvonovi so ga razglasili. Delopust je bil v njih dušah, v srcih, v občestvu, kakor ga je Bog razglasil na Sinaju: »Šest dni delaj in opravljaj svoja dela, sedmi dan pa je dan Gospoda tvojega Boga. Ne delaj ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina in ne tujec, ki je znotraj tvojih vrat.«

Ko sem skušal nekoč razumeti od dežja izprano podobo na zunanji steni stare podružnice, nisem uspel. Videl sem glavo in noge počivajočega vola, videl poleg njega prevrnjeni plug in brano, na vrhu slike nekakšne blede žarke, ki so lili na zemljo. Pristopil je k meni star ded. Vprašam ga: »Oče, kaj pomeni ta slika?«

»To je sveta nedelja,« mi pojasni. »Vse počiva: orodje, živina, ljudje. Bog pa je zgoraj nad vasjo in žegnuje polja, ljudi in živino. Škoda, da je božji obraz — tako lepo se je smehljaj ljudem — izbrisan. Bog ve, če ne zato, ker ni več prave svete nedelje.«

Preprosta in jasna modrost! Še je nedelja, toda ali res sveta?

Sirena piska delopust. Prav, da bi le premnoga ne rezala v dušo sramotno plačanemu delavcu. — Ob sodobni nedelji vse maršira, maršira: otroci, mladostniki, športniki, organizacije. Prav, kjer ni vse to mimo Boga in le zunanji vrišč, usužnjen sili. Delavec, ki je prodan delu za sužnja, bogatin, ki se je sam zadal za sužnja mamonu, za oba je to grenkoba brez ljubezni in pravičnosti, pot v razvaline; ves nedeljski direndaj, že zato, ker je to volja sile in mode, vse to nas zastruplja, vse je laž, poguba prave človeškosti, uboj svete nedelje.

Zato apostol kliče svetu: »Oblecite novega človeka, ki je po Bogu ustvarjen v resnični pravičnosti in svetosti. Opustite laž, govorite resnico vsakteri s svojim bližnjim.«

Torej: vsa zmaterializirana zunanost naj se uredi in podredi notranjemu človeku, po krščanstvu šele plemenitemu, pa ne v slepilni zlaganosti, marveč v resnični pravičnosti. Druge poti skozi sedanji svetovni hrup in šunder ni.

F. S. F.

Nemirna molitev

*Sence se v meni love,
v meni je tisoč glasov:
ko da se zbujam iz snov
v resničnost strašnega dne.*

*Saj nikdar nisem bil tak,
ves grešen in ves bolan —
sedaj sem kot morje prostran,
ne objame tisoč me rok.*

*Objemi Ti me, Marija,
dobra gospa iz večnosti,
z belo milostno roko
me vodi iz osamelosti.*

R. J.

0 žingarskih polh

Vsega imamo v tej lepi deželi...!
Tudi Tabernakelj so postavili nad to božjo dolino in izpod Stola blagoslavlja mogočna peščena monštranca gorenjski kot. In nad vsem tem biva Bog, na teh belih oblakih počiva in razprostira blagoslavljačo roke kakor Michelangelov Stvarnik sveta na stropu Sikstinske kapele...

Sonce je topilo v svoji rumenici gorenjsko ravnino in zrak je trepetal od toplote ter prepletal hribe s tančicami. Kaj bi se ne glasila vesela pesem v ta blagoslovljeni dan, ko pa študentje s praznično mislijo in veselim srcem hite k Mariji Snežni na Žingarico.

Čez šestdeset nas je bilo — kongreganistov.

Voda, ki je prihitela od nekje z višav, nam je klokotala v pozdrav, v jezeru se je smejala sonce in se igralo z odbleskom v naših očeh.

Ali tiste žingarske skale so tako stroge in tihe kakor piona pred egipčanskimi templji. Kače in martinčki se plazijo po njihovih policah.

Skok čez most in... pozdravljen, Dom božjih otrok!

Ne godrnjavi in razvajeni in z mestno neslanostjo prepojeni — temveč veseli in življenjske smelosti polni smo prišli k vama, kočja in kapelica Marije Snežne. Vse drugo je ostalo tam daleč, daleč, onkraj skal in gozdov in travnikov, tako daleč, da niti misli ne sežejo več v tiste mračne celice prejšnjih skrbi.

»Oj mi fantje,
našo pesem
pojmo vsi!«

smo zapeli, pesem o naših življenjskih ciljih in božjih stezah...

In ko se je nagnil večer in so se nad Stolom in Begunjščico prižigale

zvezde, o, kako lepa je bila tista večerna molitev sredi božje narave, ko je zrla Božja Mati z Detetom na svoje sinove in je veter pritrkaval z vejicami dreves ob steklo kapeličinih oken.

Ko nas je poljubila noč na oči, je še bedelo božje oko nad to globečico, stisnjeno med žingarske skale in v šestdeset dušah se je naselil božji mir in zadovoljstvo.

Toda voda je bila zjutraj mrzla. Završnica se je pač smejala krmežljivim očem, ki so se pravkar odprle in se začudile rosnemu jutru.

Toda že nas je gong sklicel v kapelico okoli Matere. Na mašnikovem plašču se je svetilo sonce in med veselim petjem se je izvršila sveta daritev sredi v skrivnostno prislužkovanje pogreznjenih gozdov.

Deset dni življenja nam je Bog podaril ob šumeči Završnici, ki goni pod skalami našo turbino. Pozdravili smo križ na Smokuškem vrhu, na kraju nesrečne smrti Divjega lovca; pogladili smo teme stare device Begunjščice in se naužili duha v gorskih vrtovih srebrnolistne mete.

Nekdo je zavriskal nekje visoko v hribu. Odgovorili smo mu z novimi vriski. Kaj zato, če se plaše divje koze po plazovih!

Po strmem melišču smo zdrknili na Zelenico do vznožja Nemškega vrha in si oddahnili ob pastirski bajti.

Dvoglavi Stol si je nadel kapo iz cunjaste megle, ko smo mu zlezli prav do ušes in mu pošepetali »dobro jutro«. Zbudili smo koroško vilo z veselo pesmijo iz žalnega spanja.

Sivolasi patriarh slovenske kulture, pa vendar še gorenjsko-grčavo trdni župnik Finžgar nas je pozdravil ob svoji gorski kočici Murki in nas nato spremil prav do doma.

Ko so zapluskala vesla na Blejskem jezeru, kdo drugi je bil spet na poti k Mariji na Otoku kot naši fantje in kdo je pripel do Martuljka in preganjal dež ob njegovih slapovih, če ne kongreganisti bežigrajske gimnazije.

Toda zvečer, ko se je dvignil mrak iz svojih skrivališč, je oživila trata za kočo in ognjen steber je razsvetlil mladino, zbrano okoli kresa. In pesem za pesmijo je hitela za utrinki proti nebu, šala za šalo se je kosala z ognjem, kdo bo bolj razžaril naša lica. Nategnila se je harmonika in vztrepetale so strune na goslih in kitari in slovenska pesem je zavela skozi gozdove.

Toda naše taborjenje ni bilo namenjeno samo zabavi. Znali smo združiti prijetno s koristnim. Najboljši predavatelji so prihiteli med nas, se z nami pozabavali, pa nam obenem tudi oplemenitili duše. Govori o kongregacijskem delu, o kongreganistu in šoli, o dobri knjigi, o slovenski besedi in narodu, o Naši Zvezdi so bili posejani med izlete, kopanje in kresovanje...

In slednjič! Ti ubogi polh, ki si si izbral prenočišče nekje pod ostrešjem naše kapelice in smo te preplašili z glasno molitvijo... do drugega leta boš imel mir pred nami. Toda takrat le pokukaj spet iz svojega skrivališča in videl nas boš spet, še veselejše in zadovoljnejše, saj se bomo vračali s ponosno mislijo, da naši sklepi le niso bili zaman, in bomo s ponosom mogli pokazati na svoje delo.

C. M.

Nevera — opij za slabiče

Vera, krščanstvo je opij za nevedno množico, ki jo pomaga zaslužjevati kapitalizmu,« ponavljajo venomer komunisti. Angleški pisec Arnold Lunn pa pravi: nevera je opij, opij za — slabiče. Zakaj? Krščanstvo je življenje po božjem zakonu. Ne jemlje svobode, prostosti, jo samo pravično omejuje. V okviru zakona božjega ima svoboda dovolj prostora, da se izživlja. To ji daje pravo moč, prav tako, kakor ima reka, ki teče po ozki strugi, večjo silo, kakor tam, kjer se razliva po ravnici. Najbolj zvesti ljubitelji božjega zakona razvijajo največjo dinamiko, polet, ustvarjajo največja dela. To priznava tudi žid Bergson. »Treba je samo misliti na to,« pravi, »kaj so v kraljestvu akcije dovršili sv. Pavel, sv. Terezija, sv. Katarina Sienska, sv. Frančišek Asiški, sv. Ivana Dark in drugi.«

Srednji vek je spoštoval božji zakon; zato je tudi ustvarjal velika dela, imel je dinamiko. In z dinamiko ostvarjanja je bila zvezana izredna potrpežljivost in natančnost pri delu. To dokazujejo tudi stare stavbe; vidi se, da so jim zidali temelje »sub specie aeternitatis«. Nič manj energični in potrpežljivi niso bili tudi kiparji in drugi umetniki. V renesančni dobi opazujemo poleg dinamične energije v kulturnem prerodu prve znake starajoče se civilizacije. Ruskin je opazil na grobnem spomeniku doža Andreja Vendramina v cerkvi sv. Janeza in Pavla v Benetkah, da ni bil popolnoma izdelan...

Današnja revolucijska propaganda se ne zaganja samo proti kapitalizmu, ampak proti vsaki morali in proti kulturnim pridobitvam prejšnjih časov. Boj gre proti vsakrteri omejitvi. Kar se vrši na gospodarskem polju, se vrši tudi v slovstvu in v umetnosti. Mr. Alfred Noyes piše: »Gledamo pred seboj izredni pojav 10.000 literatov-vstašev, od katerih je vsakrteri priklenjen na svojo samotno višino in od katerih vsakrteri poje svojo sovražno pesem proti vsemu, kar so dobrega ustvarili prejšnji rodovi. Ta revolta — ta upor proti prošlosti je upor lenuharstva proti natančnim

vzorom. Disciplina prav tako ni popularna v umetnosti, kakor ni popularna v življenju; moderni upornik zahteva, da je prav tako prost vsake omejitve, vezanosti v umetnosti, kakor je to prostost dosegel v spolnosti.«

Ta splošno razširjeni upor proti disciplini v nramnosti in v umetnosti je nepogrešljivo znamenje utrjene in umirajoče civilizacije. Le spoštovanje, izvrševanje božjega zakona ji more vdihniti novega življenja. Ni pa se ji bati božjega zakona. Deusedit.

Šolska maša

Pozvoni. Katehet je že na prižnici. Vrste dijakov se še vedno usipajo skozi cerkvene duri in ropotajo po klopih. Tedaj je pridiga. Dijak ima čuden vtis — morda kakor bi sv. Florijan s prižnice zlival vodo nanj — njegova skrb je, da ostane sub, to se pravi, da se ga čim manj prime. Zato je med pridigo rad zamišljen. Potem je maša. Dijak stoji in gleda zdaj v mašni plašč, ki ima morda risarsko zanimive vzorce, zdaj v oltarne kipe in se čudi čudno posvetnim postavam baročnih svetnikov. Potem spet poslušča petje, išče med pevskimi glasovi svoje tovariše in jih presoja, navadno obsoja. Celó dolgčas mu rado postane med mašo, zato mu hodijo na misel tudi šolske ure in dolžnosti, športne zanimivosti in naloge prihodnjega tedna. In če nima slednjč drugega dela, vrti v rokah svoje pokrivalce in ogleduje tovariše pred seboj.

Taka maša seveda dijaku ne bo nikoli ljubo opravilo, kaj šele, da bi ga notranje prenejala in dvigala k Bogu. Res je danes marsikateremu dijaku šolska maša sitno breme, podobno kakor matematična naloga. Za drugega je zopet — nedeljski shod s tovariši, ki ga tri četrti pridige in maše le neprijetno presekajo. Tretjim — in ti so že več vredni! — je nedeljska maša lepo praznično doživetje, kakor če gredo gledat religiozno dramo v gledališče. In celó tistim, ki hodijo k nedeljski maši s krščanskimi nameni, je ta skrivnostni obred često — verska navada, ki jih ne prevzema več in zato tudi ne prepaja vedno znova dovolj živo z nebeškimi močmi. Na srečo deli Bog pri maši milosti že zaradi daritve same. Tako često celó pri takih postane nedeljska maša »problem« in morda vse življenje versko žive dejansko le od tega, kar so prinesli od svojega doma. Mnogi pa kaj kmalu po končani srednji šoli postanejo suhe veje na deblu svete Cerkve.

Zato je potrebno, da se dijak uglablja v smisel daritve in ima dober dijaški molitvenik v rokah.

Tabori, manifestacije, zborovanja se vtisnejo v dušo. Njih čarna moč še dolgo potem, ko so minuli, usmerja in oblikuje tvoj značaj. In glej, nedeljska maša je taka manifestacija! Občina vernikov, ki je Cerkev v malem, se zbira okrog žrtvenika. Gospod Jezus sam stopa med nas in daruje, mi pa z njim. Sebe daje Očetu in s seboj tudi nas. Darovanje je najplemenitejše, največje dejanje, ki ga človek zmore. Kaj šele, če daruje obenem s Prvorojenim vsega stvarstva! Daritev je velika manifestacija zvestobe in vdanosti našemu Kralju. Ko se zbiramo okrog oltarja, se utaplamo v golgotski skrivnost in odhajamo k svojemu dnevnemu poslu kakor jagnjeta, ki so bila darovana, odhajamo — na duši zaznamovane žrtve, že darovane in še živeče v Kristusu. Odhajamo kakor tisti, ki so sebe križali s strastmi in poželenjem vred. Tako je naš daritveni oltar središče vernikov, središče kroga, ki mu pravimo krščanska občina. »Živeti iz maše je alfa in omega krščanske pobožnosti,« pravi neka Francozinja. Dr. J. P.

Duhovnikov dnevnik med izseljenci

Avgust 1938: Komaj sem prišel od bolniške postelje smrtno bolnega komunista, že so me zopet klicali v bolnišnico druge kolonije, kjer čaka najodločilnejše ure — mlad slovenski mož — rudar.

Takoj me je tjakaj popeljal skrbni spremljevalec, idealni slovenski učitelj J. z avtom, ki je v kolonijski pastoraaciji nujno potrebno sredstvo.

V sobi št. 21 leži naš bolnik. Lična in mirna ter zračna je ta soba — toda po nji se dan za dnem spreha smrt. Stopim k njemu. Takoj sva si prijatelja, čeprav se nikdar nisva videla. Takoj sem spoznal, da v srcu tega moža, čednega obraza in krepkih let, še tli iskra vere. In to naju je že zblíževalo. Pa tudi jezik materin. Vesel je bil, da je slišal tolažilne besede v materini besedi.

Bolezen — nagla jetika zaradi kamenega prahu v rudniku — pa je kazala vso svojo moč. Zato možu pravim: »Ali ne bi bilo prav, da se za vsak primer spravite z Bogom, če je le kje kakšen dolg. Boste mirnejši!« Pa mi odkritosrčno odvrne: »Gospod, rad! Samo ne znam več! Dolgo že nisem bil pri spovedi!« »Vse se napravi, če imate resno voljo. Bom jaz pomagal!« In tako so ljubeznive sestre prepeljale bolnika v posebno sobo za previdenje!

Ko sem to videl, sem se spomnil na neko našo tovarniško bolnišnico, kjer se mora previdevati sredi ropota in nenaklonjenih oseb! Res, za bolniško strežbo mora biti srce prepojeno tudi z globoko krščansko ljubeznijo!

Po spovedi je bolnik kar laže zadihal, zakaj tudi silna vročina ga je mučila. Ko mu pa prinesem sv. popotnico, je ves srečen! Boga prejme po toliko letih in iz rok — slovenskega duhovnika kot doma na oni presrečni dan prvega sv. obhajila. Pri podeljevanju sv. maziljenja mi je pa pomagal g. učitelj J., da sem lahko vse opravil kot doma — v slovenščini. Le konfiteor je molila č. sestra, ker ga spremljevalec še ni znal v slovenščini, in da ne bi morda sestra mislila, da je kakšna kriva vera zraven! Saj veste, v tujini se lahko vse zgodi!

Iz oči je sijal našemu bolniku mir — po prejemu svetih zakramentov.

Deset dni pozneje: Dobil sem primeren čas za obisk našega bolnika. Zopet prideva oba z g. učiteljem v to skrbno in snažno bolnišnico. Toda bolnik je bil že popolnoma v zadnjih urah. Tudi zavest ga je že zapuščala. Sam stopim do njega. Spozna me. Govoriti pa ne more več. Še enkrat mu dam sv. odvezo in tolažilne resnice mu govorim. Toda le kratko! Poda mi tresočo roko, jaz pa mu dam še — podobico naše Marije z Brezij. Tega hvaležnega — in zadnjega pogleda mladega moža-rudarja in družinskega očeta — ne bom nikoli pozabil.

Še tisto noč je — izdihnil. — Njegova smrt pa je tudi njegove domače približala — Bogu, katerega so v umazanosti pokvarjenega sveta nekateri že izgubili.

Viktorijan Demšar.

Ali smem na ples

Na to vprašanje mnogih mladih žosistov je v Belgiji odgovoril kanonik Cardolle.

Odgovor voditeljem.

Celó tisti ples, o katerem pravijo, da je pošten, pomeni neko nevarnost. Kaj šele drugi. Mogoče je, da izjemoma za enega ali drugega ni škodljivo.

da se tu in tam udeleži plesa, nobenega dvoma pa ni, da je to redno škodljivo za večino. Zato naj se voditelji žosistov popolnoma vzdržijo plesa, če tudi bi zanje ne pomenil nevarnosti. Napravijo naj to žrtev, da bi po njihovem zgledu tudi množica pustila take zabave, posebno pa, da ne bi zgled voditeljev potegnil za seboj tudi drugih. Na ta način lepo izpolnjujejo svojo nalogo kot apostoli, ki osvajajo. Naj si poiščejo drugod zdrave in varne zabave in v tako vodijo tudi svoje tovariše.

Odgovor članstvu.

Na vprašanje, ali je dovoljeno iti na ples in ali je to greh, odgovarjamo. Odvisno je to od mnogih okoliščin in prav posebno še od vsakega prizadetega. Ako ples za koga pomeni bližnjo priložnost za smrtni greh, (če tudi samo v mislih), to je, če ve, da vedno, kadar gre na ples, smrtno greši, za njega je smrtni greh, ako gre na kateri koli ples. Za drugega je nevarnost mogoče manjša ali še vedno velika. Spozna jo po tem, če je na plesih večkrat smrtno grešil. Ako tak gre plesat, napravi večji ali manjši odpustljivi greh, kakor je pač nevarnost. Za tretjega ples ne pomeni morda nobene posebne moralne nevarnosti. Tak gre na ples lahko, če ima primeren pameten razlog. Za mnoge ne bo nobene nevarnosti, če gredo tu ali tam na ples, vendar pa je vedno nevarnost v tem, da iščejo zadoščenja v te vrste zabavah, in še posebno zato, ker se kmalu brez posebnega napora ne bodo mogli več premagovati, ampak bodo hodili vedno bolj pogosto plesat. V tem primeru pa tudi neoporečni ples lahko postane nevaren.

Ker je vsakdo zase odgovoren, naj odkrito vpraša svojega spovednika, če sme ali ne sme na določen ples.

Pesem iz daljav

Zaprl sem globoko v dušo svoje spomine. Zaklenil sem jih kot diamante in skril pred ljudmi. Le včasih previdno odprem to škatlico in plašno gledam naokrog. Ljudje so roparji. Ukradli bi mi te skrite diamante in zlohotno bi jih proglasili za ponarejene in nepristne spačke. Zato naglo poveznem pokrov in zavrtim ključ. Najbolj varnega se čutim sam s seboj ...

Šest let je od takrat. V avgustu je parilo sonce, do štirideset stopinj je razgrela rjavo zemljo, z oktobrom pa se je začel dež kot ob vesoljnem potopu. Premočil je prašna pota, zmesil debelo blato, po katerem so brskali črni, dolgoščetinasti prasci, bredli umazani, na pol goli otroci, meketale suhe kozé in gnili vsakovrstni odpadki. Z dvajsetim oktobrom je zapadel sneg. Najprej je pobelil kamnitno Maiello, nato gole Matese in končno smo ga dobili tudi pri Sui Monti, majhni cerkvi na stalnatem kribčku, kjer je poleg poraščenega saracenskega gradu sameval zapuščen in tesen kapucinski samostan. V ozkih, umazanih celicah so se stiskali jetični kapucini, očetje in bratje, ter čakali smrti, da jih popelje v večno pomlad, kjer ni snega in bolezní. Pater Joannesco je popravljaj ure, Giacinto je risal, Gerolamo je nabadal hrošče, same rjave kot kapucinski habití. »Sami rjavi, le en sam je črn med njimi! Ga poznaš? Ta muren si ti! He, he!« Med smehom mu je zagolčalo v grlu in zajokalo v prsih, da se je sklonil nad mrtvo zbirko in lovil sapo.

Proti večeru se je vrnil z bere brat Antonio. Sam je prišel brez osliča. Bose noge je imel plave kot sliva, komaj je prišel do sape. Krilil je z

rokami in jih vtikal v kamin, kjer so s plamenom gorela in pokala debela polena. Vsi smo plašno strmeli vanj. »Medvedje so prišli z Maielle. Pri Biferu so pod kostanji razparali dva moška. Jaz sem pustil osla z vrečami in bežal. Madonna santina! Nisem mogel drugače! Življenje je pa le življenje!« Trideset oči je topo gledalo njegov blede obraz. Suhi kašelji je trgal molk in zategli »de profundis« je plaval okrog kamina. Tisto noč ni spal nihče. Iz celice se je čulo pretrgano kašljanje in zategla molitev. Brat Eufremo je vso noč premolil v cerkvi in poleg rožnega venca je imel na klopi dolg kuhinjski nož. Staro porto so zaprli z dvojnimi zapahi.

V naslednjih dneh sta izginila strah in sneg. Lovci so ustrelili štiri kosmatince in jih razstavili pred spomenikom zmage. Nešteto otrok in odraslih je hodilo gledat ustreljene zveri. Ob takih prilikah postanejo južnjaki vsi otročji. Zvedavi, polni razpaljene fantazije, bahavi in vražarski obenem. Tudi sneg je skopnel. Južno sonce je muhasto. Nenadno zažari, čez nekaj ur pa že zledeni; v sorodu je s krvjo ljudi, katerim sveti. Ta kri se razvname, gori v očeh in licih, razgiblje jezik in roké — nekaj trenutkov kasneje se umiri in pogasi blesk v očeh in kretnje v rokah. Pot od svetnika do zločinca je pri južnjaku kratka.

Pred Vsemi svetimi je vstala zgodnja pomlad. Izsušena zemlja si je opomogla, pomaranče so brstele in celó breskev je vzcvetela v kapucinskem vrtu. Hribovci iz okolice Termoli, pribegli Hrvatje, so zamenjali ovčje kožuhe s pisanimi kamižolami. Vsako jutro so podili črede mršavih koz mimo samostana na semenj. Tam so jih pomolzli in v spakedrani hrvaščini ponujali gorko mleko. Za čredami ovac so gonili črne, kocinaste pujske ter jih klali in pekli na sejmišču. Grde so te živali, na pol divje in zverinam podobne.

Tudi v kamnitni, temni samostan je prisvetilo gorko sonce. Bradati patri so hodili opoldne na dvorišče, da bi ujeli vsaj nekaj gorkih žarkov, preden jih zadavi mrzla zima. Ljudje, ki nosijo smrt v prsih, so mehki, otožni, srčno dobri in zelo, zelo navezani na življenje, ki se jim izmika.

Med njimi je bil mlad kuhar fra Celestino, fant visoke rasti, kot ogel črnih oči, temnih las, ki so mu v kodrih ovijali ozko tonzuro. Edini v samostanu, ki je nosil znažen habit. Ko je pomil in obrisal lončene majolike in skodele, je hodil k globokemu, suhemu vodnjaku, da bi ob kamnitnem zidu srkal gorkoto in svetlobo. Čuden dečko je bil brat Celestino! Vsevdilj je govoril. Kot ognjenik je bruhal besede, mehke, obzirne, toplo sanjave. Kadar je načel povest, je pel, gestikuliral z rokami, bliskal z očmi in vmes lovil sapo kot utopljenec. Dolge ure sva sedela na kamnitnem obodu in zrla v vodnjak. Strahotno je ljubil življenje in zrastel v pobožnih prošnjah k Bogu, pričakujoč edino od njega rešitev. Ob tem vodnjaku je poetično razvijal slike iz svojega življenja. Takó rad je zaupal in iskal tolažbe. Imel se je za grešnika, ki ne zasluži drugega v očeh božjih kot težko, dolgo pokoro.

Šest in dvajset let je štel. Kratko, mehko brado je nosil, črno in ko-drasto kakor lase. O mladih letih je pripovedoval živo, kakor bi sanjal.

»Mame in očeta nisem poznal. Tri mesece starega me je prinesla neka ženska na samostansko porto. Nihče je ni videl, nikdar mi niso govorili o njej. Stari pobožni tretjerednici so me izročili v rejo. S sedmim letom sem prišel v samostan. Oblekli so mi majhen habit in me poslali v kuhinjo, pomagat staremu fra Giacomo. Strgal sem krompir, lupil rdeče in rumene lubenice, vsako nedeljo belil pastašuto in snažil kuhinjo. Deset let sem se sukala okrog zakajenega kamina. Ko je umrl fra Giacomo, so me oče gvardian določili za kuharja. Zjutraj sem hodil na porto in sprejemal darila

od dobrih žensk: olive, jajca, skuto in ribe. Ko je prišel v naš samostan prečastni oče general, me je vpričo družine pohvalil.«

Zakašljaj je, zamahnil z roko in se zamislil. »Tisto poletje pa mi je sveti oče Francišek poslal težko preizkušnjo. Osemnajst let sem imel. V teh letih se je naselila v moje srce skušnjava. Na porto je prihajala deklica Pasqualina. Jagode je donášala. Naj mi Bog odpusti moj greh: zagledal sem se vanjo in celo v sveti molitvi me je motila. Bičal sem telo, zdihoval in molil, toda iz srca je nisem mogel pregnati. Lepa je bila Pasqualina! Kot nedolžni kerub je klečala vsak dan pri mizi božji. Zamizal sem v koro in si zagrebel obraz v tresoče se rokó. Ko je konec poletja odšel oče gvardian v Bari, sem se opogumil ter ji povedal, da jo imam neskončno rad — v Kristusu sem dostavil. Zardela je kot mak, nagnila glavo, pogledala me s solznimi očmi in tiho zašepetala: »Jaz tudi!« Od te ure se mi je samostan zastudil. Komaj sem čakal, da se pater gvardian vrne. Na kolenih sem mu med jokom priznal ljubezen do Pasqualine in ga prosil, naj me pusti iz samostana. Zamislil se je oče gvardian, dvignil me je, dobrotno mi je pogledal v oči in dejal: »Pojdi, sinko! Izkušaj življenje in če se boš prevaral, se vrni! Porta ti bo odprta!«

Posilil ga je suh kašelj. Zgrabil se je z rokami za prsi in pobledel. Tiho, skesano je nadaljeval:

»Odšel sem iz samostana. S Pasqualino sva si obljubila večno zvestobo. K mornarici so me vzeli v Bari. Poslali so me čez leto za kuharja na ladjo v Brindisi. Kaj bi vam pravil o morju, o ladjah, o tujih deželah, ki sem jih videl! Vsako nedeljo sem pisal Pasqualini in ona mi je z okorno pisavo ljubeče odgovarjala. Slednji večer sem molil zanjo in zase... Ko smo odjadrali iz Dodekaneza, nas je ujel vihar. Do kože premočen sem prišel v vročo kuhinjo med razgrete kotle. Čez nekaj dni me je stisnilo v prsih. Odpustili so me domov.«

Prenehal je z zgodbo. Drugi dan je pripovedoval nadalje:

»Pričakoval sem doma najlepšega, pa je prišlo najhujše! Pokora, strážanska pokora! Zvedel sem ob povratku, da je Pasqualina — moja sestra! Greh me je zapekel, bos sem se odpravil na romanje k Madonni Sul Monte. Ne boste verjeli, pa je res, kar vam povem: Dobra, sveta Madonna mi je sama velela nazaj v samostan. Po težki pokori so mi zopet oblekli habit. Ker mi je v prsih golčalo, so me poslali semkaj, kjer čakam, kdaj pošlje Gospod angela smrti pome! Naš samostan je čakalnica za odhod v večnost.«

Zvečer mu je postalo slabo. Drugi dan si je opomogel in je ves preplašen poslušal dogodek brata Antonia. Postal je plah in čudno molčeč.

Na dan svetega Simona in Jude je kuhal riž. »Za uboge verne duše!« Riž so ohladili, povezali v majhne vrečice, ki so jih na Vse svete nesli na grob. »Vsaki duši eno vrečico blagoslovljene jedi, da ne bodo stradale!«

Na vigilijo Vseh svetih je sušil kuhani riž ob suhem vodnjaku. Na deske ga je raztrosil in sedel na kamen. Sam samcat je zaspal na soncu. Prignali so mimo hribovci črne pujsje. Štirje so se zaleteli k vodnjaku, kjer je dišalo po rižu. Zbudil se je speči brat Celestino, prestrašil se je in zaletel med živali, da bi jih odpodil. Pa se je spotaknil ob kamen in treščil v globoki vodnjak. Patri so peli v cerkvi jutranjice. Preplašeni so prihiteli k vodnjaku in z vrvjo izvlekli brata Celestina. Bil je mrtev. Zlomil si je hrbtenico. Črne živali so zbežale po rebri...

Pokopališče pri sv. Ivanu fra i Gelsi. Da ni nekaj križev, bi mislil, da si v parku. V grobnicah hranijo pepel, v kostnicah kosti. Duše so jim tuje. Ni sveč, ne pisanih vencev. Pesmi ne čuješ nikjer, molijo samo frančiškani, zdaj molitve zase, zdaj za rajne. Pod visokimi cipresami so skromni grobovi

kapucinov. Velik, črn križ je vsajen na sredi. Na svež grob sva s patrom Giacintom prinesla vrečice z blagoslovljeno jedjo. Bratu Celestinu sem jo položil sam... Nemo sem se prebil mimo človeka, ki je kričavo govoril o padlih vojaki. Tudi Doberdob je omenjal. Mračen sem se vračal s patrom na hrib. Z menoj je v mislih romal brat Celestino...

Sredi hriba je oče Giacinto opešal. Prosil me je, naj ga popeljem v bližnjo hišo, kjer je stanoval stari, upokojeni zdravnik. Kot znanca so patra odpeljali v sobo, mene pa so pustili v čakalnici. Zunaj je spet začel rositi dež. V kotu je golčal radio banalne popevke iz Barija. Studilo se mi je to petje na praznik Vseh svetih. Vstal sem in zaobrnil vijak, da je pokalo v aparatu. Zasukam petkrat, sedemkrat... Pred menoj je vstala tiha, znana pesem iz daljav. Peli so jo pevci v Ljubljani... Oj, Doberdob!

Kako sva prišla s patrom Giacintom v samostan, ne vem. Le tega se spominjam, da sva molčala. Z nama je šla senca brata Celestina in tajna pesem iz daljav...

Čez tri tedne je umrl tudi jetični pater Giacinto.

Grivški

MOJA BODOČNOST

Zdravnik

Zdravniški stan je vabljev. Je to eden najlepših in najvažnejših stanov. Vedno bolj se vpleta v moderno življenje, zlasti preventivna stran zdravniške vede. Kot dijak sem sanjal, kako bom kot zdravnik hodil v belem plašču med posteljami v bolnišnici in tolažil trpeče bolnike. To so bile sanje! So se uresničile. Toda v delovanju zdravnika ne gre brez pelina. Komaj je zvožil mimo nevarnosti, ki jih je predvideval po svojem znanju in skušnjah s prvim bolnikom, ga zgrabijo skrbi za drugega še krepkeje, še silneje; če ne kaže na zunaj, pa divjajo nemir in skrb in strah v njegovi duši. Vsaj v začetku zdravljenja je tako, dokler se po daljšem premisleku vse nekako ne umiri in usede. Skrb še ostane, ni pa več moreča, kakor je bila v začetku.

Rekel sem, da se zdravniška veda vedno bolj vpleta zaradi svoje važnosti v moderno življenje. Dandanes zdravnik ne zdravi samo bolnikov; zdravnik skuša preprečevati bolezni. Daje mnenja o zdravstvenem stanju poedinca raznim uradom, zavarovalnim družbam, sodeluje kot strokovnjak v raznih komisijah itd. Z važnostjo je združena odgovornost. Odgovornost za življenje, za zdravje, včasih kar za dvoje življenj. O kolikokrat bi jo rad zvalil na druga ramena...

Kar je pa najhujše, je to, da ljudje zdravnika često ne razumejo. Tudi razumeti ne morejo. Zdravnik misli nekaj; bolezen poteka po svoje in bolnik misli čisto drugače kakor zdravnik. Bolniki tvorijo svet zase, ki je včasih še zdravniku kaj težko dostopen.

Lej je zdravniški stan kljub svojim neštetim in vedno se porajajočim težavam, ako se mu posvetiš s čisto dušo. Umazani računi umažejo zdravnika in ves stan.

Zdravnik po božji volji mora biti vztrajen, požrtvovalen, ne sme gledati samo na denar, vedno pripravljen pomagati brez godrnjanja. Stanovskim tovarišem mora biti dober kolega; vsem ljudem zvest svetovalec. Poleg

ustrezajočega telesnega zdravja mora imeti lep značaj. Vztrajna vaja v naštetih lastnostih v dijaških letih mu bo kasneje v veliko korist po onem pregovoru: Česar se Janezek nauči, to Janez zna.

Življenje je trdo in tudi grdo, greha preveč. Za mnoge grehe zve tudi zdravnik. In obdržati jih mora, ne sme jih izdati, kakor spovednik ne. Znati mora molčati. To je pa precej težko; nehote se utegne v pogovoru človek izdati. Govorite z nekom o nečem, pa se izkaže poznanstvo, sorodstvo, ko je pa svet tako majhen. »Molk je zlato«, tega se mora zdravnik stalno zavedati.

Marsikdo želi postati zdravnik zato, da bi čimprej obogatel. Taki računi so manj častni in nevarni. Zdravniku mnogokrat stavijo ponudbe, da bi kaj storil, kar je proti zdravniški vedi, proti njegovi vesti in zdravniški prisegi, ki jo je izrekel ob promociji. In ne sme ustreči! Greha ne!

Na žalost se v današnji pokvarjenosti najdejo tudi taki zdravniki. Na kazniv in nemoralen način se pač dá obogateti! Ne napačno usmiljenje ne želja za denarjem, pač pa vera s svojimi etičnimi in moralnimi zahtevami mora zdravniku ob takih ponudbah kazati pot — navzgor.

Mislím, da ni nespoštljivo, če zaključim te besede, kakor je zaključil francoski zdravnik E. Rist svojo razpravo: »Qu est ce que la médecine?« s citatom iz evangelija: Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico, vse drugo vam bo navrženo (Mt 8, 53).

Dr. V. Kocijančič.

Ali so bili naši kulturni delavci verni

Naši študentje se v gimnaziji seznanjajo z življenjem in delom slovenskih kulturnih delavcev. Toda književno zgodovinskim obravnavam je po veljavnem učnem načrtu odmerjenih v višji gimnaziji tako malo časa, da se le v grobih črtah morejo seznaniti s pesniki in pisatelji skoraj izključno le z umetniškega (estetskega) zreljšča, medtem ko za idejno poglobljanje v njihova dela ne preostane kar nič časa. Poleg tega pa je treba omeniti še to, da je kontinuiteta tega literarno zgodovinskega dela prepogosto pretrgana z nalogami, govornimi vajami, predavanji prigodniške vsebine in obravnavanjem srbskohrvatske književne zgodovine, ki je kar vključena v slovensko književno zgodovino. Iz vseh teh vzrokov se mi zdi za slovenskega katoliškega dijaka nujno potrebno, da na tem mestu sistematsko in pregledno obravnavam vprašanje svetovnega nazora in idejnih smernic, ki so vodile slovenske kulturne delavce pri njihovih književnih delih, pri mentorstvu in mecenstvu slovenskih književnikov in slovenske knjige. Ti članki ne nameravajo biti kake globoke znanstvene razprave, ker za to nam manjka časa in prostora, temveč le bežni pregled, ki pa bo skušal vselej zajeti bistvo in globine razmerja posameznih pisateljev, pesnikov in mentorjev do verskih in religioznih vprašanj.

1. Trubar (1508—1586).

Že prvi naš pisatelj Primož Trubar, kakor tudi vsi njegovi sodelavci: Dalmatin, Krelj, Bohorič, Juričič, Klombner, Tulščak, Savinec, Felicijan Trubar, so bili izraziti verski pisatelji, ki so poleg šolskih in jezikoslovnih knjig pisali same nabožne knjige: katekizme, pesmarice, dogmatike, liturgike in prevod svetega pisma.

Žal, da so bili ti pisatelji, ki so sicer izšli iz katoliškega slovenskega naroda, pristaši reformacije in protestantizma, pa so zaradi tega v svojih knjigah ostró nastopali proti rimskokatoliški Cerkvi. Ker je bil njihov glavni predstavnik Trubar, ki je največ izjav napisal o veri in cerkvi, bo pač zadostovalo, če si ogledamo le njega in njegove besede o verskih vprašanjih. Trubar je bil veren in religiozen človek, vera in božja beseda sta mu bili žlahtni zaklad, ki ju je neprecenljivo ljubil in spoštoval. Poslušajte ga, kaj sam pravi o veri (besede so vzete iz njegove pridige o veri, ki jo je objavil v katekizmu 1551):

»O Bug, koku jest silno lubim Tuje (= tvoje) besede inu zapuvidi; jest vsak dan le od nih govorim. Ti mene sturiš s Tujo (= tvojo) zapuvido modrešiga, koker so vsi muji sovražniki. Zatu Tuja zapuvid ima biti moj večni šac (= zaklad) ... Ta zapuvid Tujih vust je bulši koker veliku štukov zlata oli srebra. Zatu jest več lubim Tujo zapovid koker tu čistu zlatu inu žlahtnu kamene.«

Kakor pa je biló Trubarjevo življenje globoko verno in religiozno, tako je vsega obžalovanja vredno, da se je s svojim življenjem in delom oddaljil od katoliške Cerkve in že v svoji študijski dobi od l. 1520—1530 zašel na stran reformacijskega gibanja v katoliški Cerkvi sami, pozneje v službi pa se je obrnil povsem na stran Lutrove protestantske cerkve; pod njen popolni vpliv pa je prišel za časa svojega bivanja v Nemčiji od 1548 do smrti 1586 (z majhnimi presledki, ko je bival v Ljubljani, a se tudi tu kretal med samimi luteranci kot superintendent njihove cerkve). Zato je še kot katoliški duhovnik začel pridigovati in nastopati proti procesijam, proti češčenju Matere božje, proti papežu in podobno. Pozneje se je v knjigah ta stvar še bolj poostrila, ko je postal popoln pristaš Martina Lutra. Od tedaj je imenoval katoliško vero »ta falš papeževa vera«, svojo protestantsko pa »ta prava, stara, božja, skuzi preroke inu jogre predigovana vera«.

Govor in jezik Primoža Trubarja o katoliški veri in Cerkvi sta silno realna, celo surova, vendar moramo ta način govorjenja razumeti iz tistih prilik in tistega časa, ko je ravno nastajala protestantska vera in so bili vodniki nove vere kar najbolj razvneti. Poleg tega pa v prvih knjigah še ne moremo govoriti o izlikanosti slovenskega knjižnega jezika...

Trubarjevo razmerje do Boga, vere in cerkve je biló potemtakem pač táko, kakršno je bilo to razmerje pri vseh protestantskih duhovnikih tiste dobe. Boga je priznaval, njemu služil, njegove zapovedi izpolnjeval in pridigoval o njih ter jih razlagal, ali zašel je na stransko pot in zavrgel bistvene dogme katoliške Cerkve. Ima pa neprecenljive zasluge za naš jezik in našo književnost kot prvi slovenski pisatelj. Toda o tém govoriti na tem mestu ni bil naš namen. Fr. Jesenovec.

Razstava slovenske knjige 1918—1938

Za praznovanje dvajsetletnice naše narodne države je Društvo slovenskih književnikov v Ljubljani priredilo jubilejno razstavo slovenske knjige od l. 1918. do 1938. S tem je bil prvič omogočen nazorni pregled naše književne proizvodnje v zadnjih dvajsetih letih. Nobena študija in nobena statistika bi ne bila mogla jasneje prikazati mogočnega dviga slovenske duhovne rasti, kakor so to storili tisoči knjig, razstavljeni v Trgovskem domu.

Knjiga ni človeku samo osebna prijateljica. Knjiga je zvesta spremljevalka vsega narodnega življenja, dragocena vez narodne skupnosti in najbolj živ dokaz njegove duhovne širine in etične moči. Razstavljena dela so glasno izpričala, da smo v dvajsetih letih življenja v narodni državi resno poglobili in razširili vse, v čemer čutimo svoje kulturotvorne sposobnosti.

Razstava slovenske knjige od 1918—1938 pa ni bila samo jasen izraz našega vsestranskega uveljavljanja v narodni državi, ampak tudi zgovoren dokaz slovenske ljubezni do domače knjige. Morda pa vendar ne bo za vsakogar držala trditev, ki jo v današnjih dneh tolikokrat slišimo, češ da šport, politika, ulica, kino itd. mladega človeka odtegujejo od doživljanja svojevrstnega, tihega sveta, ki ga nudi samo vodnica, svetovalka in tolažnica — dobra knjiga. Morda pa so vendar med mladino tudi taki, ki se zavedajo, da zunanji trušč in hrup utrujata in da tudi za največjimi čutenimi senzacijami ostane naposled samo razočaranje. Morda so tudi taki, ki spoznavajo in priznavajo to, kar je spoznal in priznal že stari Ciceron, ko je rekel: »Knjige so najboljše prijateljice prosvetljenega in spoznavajočega človeka in njegova knjižnica je pravi paradiz, kraj naslade, razvedrila in razmišljanja, svetišče njegovih misli.«

Nedavna jubilejna razstava slovenske knjige nas je iznova napolnila s takimi mislimi. Če je bil njen namen, da poglobi našo etično, estetsko in miselno kulturo, naj dijaki ne bodo poslednji, ki bodo njen namen znali izpolniti.

Dr. T.

SKRIVNOSTNE SMUČI

Vsebina dosedanje povesti: V mestu Meževa v Savojskih Alpah na Francoskem je v hotelu d'Aiguille zbranih več fantov raznih narodnosti, ki tamkaj smučajo. Španec Ramiro Lopez predlaga lisičji lov na smučeh. Za lisico izvolijo najboljšega smučarja Angleža Miho Severja, strašno zaprtega fanta. Že isti večer se v hotelu pojavi tudi krošnjar Maver Hasan, ki s svojim nemim pomočnikom Zamatom prodaja preproge. Oba pogovoru fantov prisluškujeta, kar Ramira zelo razdraži. Med smuško tekmo nekdo v hotel vlomí. To razburi najbolj Ramira, češ da mu je ukradena dragocena materina ura. Hkrati osumijo Miho vloma, ker je na tekmi izginil, kakor da se je v zemljo vdrl. Ta pa se zato ne vrne, ker so ga v gozdu zajeli neznani ljudje. Grozijo mu, da bodo objavili, kar o njem vedo, ako jim ne izpolni lahke zahteve: s svojimi smučmi naj gre čez mejo v Ženevo v Švico, se tam oglasi v zakotni ulici in smučí spet prinese nazaj ter jih njim izroči. Miha se vda. V Ženevi pa v hotelu bere v časopisu, da je osumljen vloma v hotel d'Aiguille, z njim pa tudi krošnjar Hasan. Ko je nad krivico še ves iz sebe, pa se mu naenkrat pridruži Hasan in mu na skrivnosten način vsili preprogo za slepo ceno. Ves začuden stisne nepotrebno preprogo pod pazduho in vstane, da odide na kolodvor in nazaj v Francijo, tedaj pa zapazi, da so njegove smučí — izginile!

Ne, Beni Hasan jih ni mogel ukrasti.

Ako pa jih je vzel kdo izmed ljudi, ki so hodili sem in tja, jih kajpada ne bo več videl.

Končno ga začne skrbeti, kaj naj zdaj stori. Kaj pa sploh more? Ima to neumno preprogo, ki je ne potrebuje, nima pa smučí, ki bi jih krvavo potreboval. Kajti če jih ne dobi, bo Don Luigiju dano obljubo prelomil.

In naenkrat mu kakor blisk šine v glavo misel, ki je nad njo strmél že od vsega začetka, namreč: zakaj naj prav za prav nese smučí Don Luigiju nazaj? Kakšno tajno skrivajo njegove smučí, da si jih Don Luigi tako želi?

- Ves razgret je stal ob svoji mizi in tuhtal, tako da so se gostje začeli ozirati k njemu in si veselo prikimavati.

9. Zanimivo pismo.

Miha je pomislil, da mu zlasti zaradi natakarjevega suma ne kaže, da bi se še dalje tu mudil in obračal nase pozornost, zato je takoj odšel proti kolodvoru, čeprav ni vedel, kaj naj zdaj stori. Prav tako brezupno je bilo vrniti se k Don Luigiju, kakor po tem velikem mestu iskati smučī.

»No, zdaj sem pa res v godlji!« si je mislil, »do vratu v godlji!«

Kajti naj li gre na policijo? Začeli ga bodo vse križem spraševati in moral bo povedati tudi o podstrešju v temni ozki ulici in o čudnem gospodu Kaptu, ki je slišal na drugačno ime. Vse to ga je le preveč skrbelo, čeprav se je zavedal, da je ravnal v stiski tako in da pri vseh njegovih potih ni bilo ničesar, za kar naj bi se sramoval. Če pa še pomisli, kako ga časopis spravlja v zvezo z vlomom v njegov hotel, mu celó ne kaže hoditi na policijo.

»Ne, čemu bi iskal še novih težav?« se je odločil.

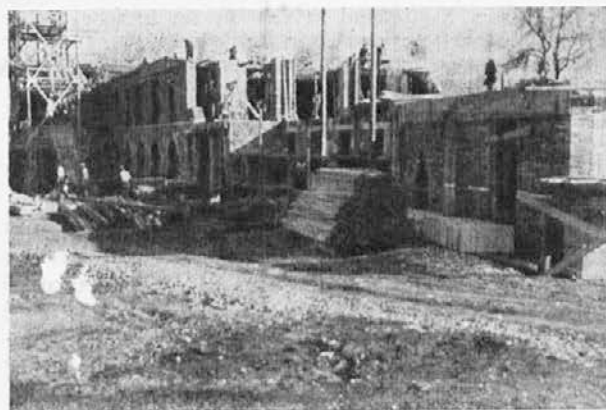
V taki stiski je prišel na kolodvor. Stal je pred tablo z železniškimi objavami, ko se mu je nekaj rahlo dotaknilo rame. Brž se je obrnil in začuden zagledal pred seboj Zamata, Beni Hasanovega mutca.

»Oho, Zamat!«

Mutec pa mu namigne, se splazi proč, pogleda čez ramo nazaj in Miha z glavo še enkrat pomigne, naj gre za njim. Prideta v prazno čakalnico. Zamat potegne Miha preprogo izpod pazduhe, jo nese na mizo, razvije, odpre žepni nož in začne parati šive na podlogi.

Miha ga je pozorno gledal. Šinilo mu je v glavo, da zopet sliši Beni Hasana s čudnim poudarkom govoriti: »Oglejte si, kako čvrsto je svila prišita na podlogo!« Takrat je njegove besede imel za golo hvalisanje blaga. Zdaj pa je nenadno uganil, da skriva preproga nekaj zanj. In bil je prepričan, da se na to gotovo ne bi spomnil, če bi ga bil Zamat slučajno zgrešil.

Mutec je počasi in potrpljivo paral, dokler odprtina ni bila tolikšna, da je s svojimi suhimi rjavimi prsti mogel seči pod svilo. Začel je brskati in izpod nje potegnil neko pisanje ter ga izročil Miha. (Dalje.)

Fantje na delo!

Kaj slika predstavlja
in zakaj jo objavljamo?

★

Rešitve pošljite na
uredništvo Naše Zvezde
do 1. decembra 1958. —
Najboljša rešitev bo na-
grajena z lepo kujigo.